

Det nytter

Skole/SFO området skaber resultater

BUPL Midtsjælland

Et blomstrende samarbejde

Med den udvidede skoledag for de mindste børn og den enorme ekspansion af skolefritidsordninger er samarbejdet mellem pædagoger og lærere kommet i fokus.

Den traditionelle opdeling af dagen i undervisning og fritid er under hårdt pres. Mange steder har man i årevis arbejdet målbevidst på at udvikle indskoling og fritidsordning med udgangspunkt i barnets alsidige udvikling. Det er en dannelsesproces som ikke så ensidigt fokuserer på kognitiv indlæring og en skoledag, der rummer mere tid til alsidighed.

Det er sket i en anerkendelse af, at kognitiv læring kræver identitet, socialisering og interaktion - kerneområder i pædagogernes kompetencer.

Med både lærere og pædagoger ansat på skolerne har det været naturligt at udvikle et samarbejde og en dag for børnene, hvor begge gruppers kompetencer udnyttes til at danne nye strukturer og metoder omkring børnenes væren, læring og udvikling - og med gode resultater.

Fremtiden skole vil øge kravene til denne proces. Med Skolestartsudvalgets betænkning og den store samfundsmæssige interesse for skolens indhold og fokus, vil lærere og pædagoger i endnu højere grad skulle arbejde sammen om et stimulerende og alsidigt miljø for børnenes trivsel, læring og dannelse.

Sammen, og i respekt for hinandens faglighed og kompetencer, må vi udvikle og give bud på nye sammenhænge i indskoling og fritid og stille krav til stat og kommuner om lovgivningsmæssige og økonomiske rammer, der muliggør denne udvikling.

Pjecen her giver eksempler fra skoler, hvor dette samarbejde allerede blomstrer med fuldt flor - god læselyst.

Bertha Langhoff Hansen
Formand for BUPL Midtsjælland

Det var både en lettelse og en stor sorg for Charlotte Vif Prisov, da hendes 10-årige søn, Alexander, for 3 år siden fik diagnosen ADHD/Damp. Han kom i heldagsskolen, Skolen ved Skoven, og er nu på niveau fagligt og klarer sig så godt socialt, at han netop er startet i et "normalt" fritidshjem

*Af Dorde Køhler, journalist
Foto: Tine Borring*

Alexander skreg de første syv år af sit liv. Han var urolig, ulykkelig, kunne ikke lære og magtede ikke at efterkomme krav. Det var forfærdeligt, husker hans mor, Charlotte Vif Prisov. Familien vidste, at der var noget galt, men ikke hvad. Så da diagnosen endelig kom, var det både en lettelse og en stor sorg: Alexander havde Damp.

I dag går Alexander i specialskolen Skolen ved Skoven - en heldagsskole i Haslev - og er helt på niveau (3. klasse) i dansk og et pænt stykke over i matematik. Og så er han netop begyndt i den

Alexander ved godt, at pillerne gavner ham, siger hans mor. En dag sagde han til sin kammerat: - Det er vel nok godt, vi får vores piller, vi bliver så dejligt rolige. Præcis det er meget "dampet". Han siger tingene, som de er.

nærliggende Sofiendalskoles fritidshjem for "normale" børn og klarer sig glimrende socialt.

- Ja, indskyder Alexander. Nu har jeg venner både her på skolen og i fritidshjemmet. Jeg har det fint begge steder. I skolen kan jeg rigtig godt lide madlavning og natur og teknik, men også dansk og matematik. I fritidshjemmet er det bedste at lege med mine venner.

Men der skulle gå lang tid med konstante bekymringer, før det kom så vidt. Allerede i børnehaven var mistanken om Damp oppe at vende.

Mors skyld?

- Da mistanken var der, fokuserede man meget på mig og min rolle som mor, siger Charlotte Vif Prisov. Det, tror jeg, mange Damp-familier kan nikke genkendende til: Mor kan nok ikke sætte grænser, mor er nok i gråzonen.

Og senere: Nu har vi lært mor at sætte grænser, og barnet bliver ikke bedre. Man går generelt ud fra, at det er forældrenes adfærd, der er udslagsgivende for barnets adfærd, og det er da også fair nok. Men det er så hårdt. For hverdagen med et ikke-diagnostiseret Dampbarn er meget usikker og belastende. Jeg havde det forfærdeligt, for jeg følte virkelig ikke, at jeg behandlede ham anderledes end mine to "normale" børn. Jeg vidste fra start, at han var anderledes, men jeg kunne ikke sætte ord på det. Kun at han hele tiden græd og ikke hørte efter, hvad jeg sagde.

Alexander nåede at gå et helt år i Skolen ved Skoven og blive næsten syv år, før man konstaterede forskellige hjerneskader og derfor tvivlede på, om han kunne lære at læse og skrive.

- Men det var da en lettelse, siger Charlotte Vif Prisov. Det var altså ikke fars og mors skyld. Der kom de rigtige ord på, og først da kunne jeg begynde at arbejde med mit barn i stedet for hele tiden at arbejde med mig selv. Tre dage efter kom så den store sorg, det er at vide, at man har et barn, der er anderledes. For hvad havde fremtiden at byde ham? At den takket være skolen og

behandlingen med ritalin har været god, er bare fantastisk.

Ritalin er en almindelig kendt behandlingsform for Damp. Medicinen gør, at børnene kan samle indtrykkene.

Heldagsskolens leder, Thomas Ljungmann, siger: - For Damp-børn kommer alle indtryk ind lige kraftigt, og de er ikke i stand til at sortere. Det hele bliver et stort virvar, og derfor reagerer de så voldsomt. Ritalin gør, at de kan begynde at sortere og dermed også modtage indlæring.

Charlotte Vif Prisov: - De har ikke det filter, normale børn er født med. Men medicinen står ikke alene. Der skal en familie til, der kan elske, rumme og bakke op. Men der skal saftsuseme også en skole til, der kan gøre det samme. Ellers går det ikke.

Overskuelige rammer

Hvis Damp-børn skal lære, kræver det ifølge pædagog Christian Halse ud over medicinen overskuelige rammer, relativt små elevgrupper og mange medarbejdere. Desuden er struktur, forudsigelighed og god tid til at forklare ændringer vigtig.

Pædagog Christian Halse, Alexander og Skoleleder Thomas Ljungmann.

- Derfor får Damp-børn, der starter i en folkeskole en dårlig oplevelse om skolestart. Kommer de senere et sted som her, har de en forventning om, at det nok ikke er særlig rart. Det optimale er, at børnene kommer her fra børnehaveklassen, så de ikke først har fået et nederlag og er blevet sorteret fra. Vores mål er på sigt at hjælpe dem ud i folkeskolen.

Thomas Ljungmann: - De børn, vi har her, ville i dag aldrig overleve 14 dage i en folkeskole. Det ville være at øve vold mod både dem og deres forældre.

Charlotte Vif Prisov: - Jeg tror, at mange af børnenes følelsesmæssige problemer hænger sammen med, at diagnosen bliver stillet så sent. De har været igennem en periode, hvor de bliver betragtet som møgforkælede, og så sætter man ekstra grænser for dem. Det kan de slet ikke forstå. Damp kan ikke blive opdaget tidligt nok.

Elsker skolen

Charlotte Vif Prisov fortæller, at Alexander elsker sin skole, så det næsten er helt overdrevet. Men hun forstår det godt, for her bliver ingen høvlet ned, men får ros for det, de er gode til:

- Her er alle børnene jo små stjerner. Men heller ikke som forælder bliver man nogen sinde afvist. Der er et fantastisk samarbejde mellem forældre, lærere og pædagoger, og alle har tiltro til, at alle parter gør deres bedste. Det er virkelig god service. Specielt for barnet, som færdes i rolige omgivelser, hvor mor har nogle at sparre med. Har man ikke det, kan man som udgangs-

Skolen ved Skoven

Skolen ved Skoven ligger smukt i skovbrynet i udkanten af Haslev. Den er en heldagsskole og en kun tre år gammel afdeling af Sofiendalskolen et stenkast derfra.

Skolen ved Skoven er en specialskole for normalt begavede børn med psykosociale vanskeligheder og er normeret til 15 børn mellem 6 og 12 år.

Heldagsskolen er både skole og pasning. Her er åbent fra 7-16. Undervisningen foregår mellem 8 og 13.30 med i alt en times pause til spising og frikvarter. Før og efter undervisningen er der "råpasning". Rå, fordi personalet har valgt at samle de fleste ressourcer om behandlingen i undervisningstiden.

Gode resultater er der ifølge afdelingsleder Thomas Ljungmann mange af: - Det har været fantastisk at se den udvikling, der er sket med både børn, forældre og os som personalegruppe. I dag arbejder vi meget målrettet miljøterapeutisk. Vi uddanner os løbende fælles, så vi hele tiden kan arbejde ud fra det samme teoretiske grundlag.

punkt være nok så ressourcestærk. Når man konstant render panden mod en mur og argumentet pengemangel i forsøget på at få sit barn diagnostiseret, bliver man altså nemt en svag familie. Der har skolen også være gode til at hjælpe.

Thomas Ljungmann: - Vi forsøger at finde familiernes styrkesider. På den måde finder vi også børnenes. Vi fokuserer på potentialerne og det gode, frem for på, hvad barnet og familien ikke kan.

Charlotte Vif Prisov: - Jeg spekulerer meget på, hvad der skal ske med Alexander om to år, når han fylder 12 år og skal et andet sted hen. Om han vil kunne fungere normalt i livet. Jeg ved det ikke. Det vil de næste 5-7 år vise. Det er trods alt ikke kun, hvad skolen og forældrene gør. Nogle gange er det også, hvad barnet tilfældigt støder ind i, der skaber dets fremtid. Men lige nu og her siger Alexanders primære pædagog, at han godt kan se Alexander om et par år i en almindelig folkeskole uden støtte. Det kan jeg så ikke helt. Men jeg er jo også hans mor.

Børn skal ikke møde en handelsrejsende i dansk

Skal skolen have kvalitet for barnet, er et tæt og helhedsorienteret samarbejde mellem pædagoger og lærere uomgængeligt. Der skal være både elastik og tid, når der opstår et særligt behov. Sådan er det på Årby Skole

Af Dorde Køhler, journalist

Foto: Tine Borring

Søren Kæstel er skoleleder på Årby Skole i Kalundborg Kommune. Han har et ret klart billede af, hvad kvalitet i en skole og en fritidsordning er. For politikerne. Og for lærerne og pædagogerne. Også i nogen grad for forældrene.

- Men det interessante er jo, hvad kvalitet er for børnene, siger Søren Kæstel. Der kan man så bruge de store homnørord og sige, at det er glæden ved at gå i skolen og fritidsordningen, og at det forbereder dem til resten af livet. Det er bare ikke de ord, børnene vil sætte på det, hvis man taler med dem om det.

Skoleleder Søren Kæstel

6

- Hvis jeg skal gætte ud fra, hvad jeg har set og oplevet, tror jeg, at kvalitet for barnet er, at det bliver mødt med tid, når der opstår et særligt behov. At barnet ikke bliver mødt af en handelsrejsende i dansk, som kommer ind ad døren med sin kuffert, viser frem og går igen, for han skal videre. Kvalitet er tid til at snakke med lille Anna, som er ked af det, fordi hendes hund blev kørt over i går. Og jeg tror, at hvis man skal koge helt ned til knoglen, hvad børnene får ud af et tæt samarbejde mellem pædagoger og lærere, så er det et fleksibelt tilbud om tid, når der er brug for en ekstra ressource. Et samarbejde, der er uomgængeligt, hvis vi skal tale om kvalitet.

En af styrkerne ved samarbejdet er pædagogers og læreres uddannelsesbetingede kompetencer, mener Søren Kæstel. At de får øje på forskellige sider af barnet. En anden styrke er, at mennesker er forskellige. Er det Marlene, som

Mozart i børnehøjde

En gang imellem splitter Årby Skole klasserne op og blander kortene på en ny måde. Som f.eks. i den netop afviklede "Mozart-uge", hvor alle 8 klasser på kryds og tværs arbejdede med komponisten Mozart og hans tid. Et bredt og farvestrålende emne, der inkluderede både fremstilling af kostumer og masker samt teater, film og selvfølgelig musik.

Pædagog Marlene Næsgaard

er pædagog, barnet har lyst til at tale med om en given situation, kan barnet vælge Marlene. Om det er, fordi Marlene har en pædagogbaggrund, eller hun bare er god at snakke med, er i virkeligheden mindre relevant. Det handler om kemi og tryghed.

- Vi har kørt det her samarbejde så længe, at vi ikke selv opfatter det som et særligt tilbud. Det er en del af den måde, vi logisk driver stedet her. Og det er en vældig fordel for mig som lærer og administrator at have SFO lederen med i ledelsen. Det giver et modspil, som er til gavn for børnene.

7

fortsættes

Radiator pædagogen er aflivet

Samarbejdet mellem pædagoger og lærere på Årby Skole startede allerede i 1997. Målet var at udvikle et integreret skole-SFO tilbud og dermed skabe en helhed i børnenes hverdag og styrke deres forskellige kompetencer efter de mange intelligensers filosofi. Men også for at opnå ligestilling mellem lærere og pædagoger.

- Det var et skift, da vi pludselig skulle beskrive vores faglighed, siger pædagog Marlene Næsgaard. Nu skulle vi for alvor have aflivet den her radiatorpædagog, som af og til var med i skolen som en slags hjælpekuli, der kopierede og den slags. Nu handlede det ikke længere om indlæring, men om leg og læring. Vi skulle vænne os til at være ligestillede, når vi underviste.

- Det tog noget tid, men jeg kan se, at det har givet os som pædagoger et stort løft. Men vi tabte nogle ældre lærere. Også enkelte pædagogmedhjælper stod af, da der kom faglighed på. Det var hårdt, for vi fik ikke ekstra ressourcer. Initiativet var vores eget, for vi ville hellere lave vores egen model, end at få noget trukket ned over hovedet. Og det er formentlig derfor, det virkede og stadig virker.

Årby Skole har godt 200 elever fra børnehaveklasse til og med 7. klasse. 94 af eleverne er tilmeldt SFO'en. Skolen er området's samlingssted og bruges af både dagplejemødre og en "hjemmegående mødregruppe". Børnehaverne kommer på skolen to gange om ugen. Når alle disse mindre børn skal starte i skolen, kender de både den og de voksne. Det gør ifølge skolen overgangen nemmere.

Både lærere og pædagoger deltager i "forventningssamtalen" med barn og forældre inden skolestart. To ud af fem hele undervisningsdage er der pædagoger med i undervisningen fra børnehaveklassen til og med 3. klasse. Og det er den samme pædagog, der følger med.

SFO-leder Tina Lund Christiansen

Søren Kæstels ord bekræftes til fulde af både praksis og erfaringer hos det pædagogiske personale. SFO-leder Tina Lund Christiansen: - Vi har fælles møder, forberedelsestid, forældremøder og samtaler i hjemmene, og vi kan helt klart se en virkning hos børnene. En positiv virkning, fordi vi kender børnene i alle sammenhænge og også har et godt kendskab til forældrene. Vi forstår børnene på en helt anden måde. F.eks. ser vi hurtigt, at et barn, der har det rigtig svært med at sidde stille i en matematiktime måske har nogle kanonressourcer, når han er ude og lave bål og snitte pinde. At han kan matematikken derude. Jamen, så flytter vi matematikundervisningen uden for. Så i stedet for at skælde ud hele tiden, finder vi børnenes styrker og bruger dem konstruktivt i læringen. Det er svært at sætte mål og vægt på, men vi ser tydeligt en effekt.

Verden hænger sammen

- I dag oplever børnene skolen og SFO'en som en helhed, siger Tina Lund Christiansen. Verden hænger sammen, fordi de har de samme mennesker omkring sig. Når der bliver givet en besked i SFO'en om morgenen, følger den med i skolen og tilbage til SFO'en, så de voksne, der har kontakt med barnet i løbet af dagen, ved godt, at Fido døde i går, eller at far og mor lige er blevet skilt. Derfor er det også muligt at give forældrene en besked om, hvordan hele barnets dag har været.

- Vi er blevet mere rummelige. Vi rummer flere børn med særlige behov, og vi kan sætte meget tidligt ind, fordi vi har både lærer- og pædagogvinklen på.

Pædagog Marlene Næsgaard:

- Vi kan se, at der kommer nogle nysgerrige, videbegærlige og rummelige børn ud i den anden ende. Og det er målet. De lærer at tage ansvar, fordi de er inddraget.

Tina Lund Christiansen: - En lille solstrålehistorie: Vi har haft nogle børn, der var så trætte om eftermiddagen, at de ikke kunne lære. Nogle havde hverken fået aftensmad, morgenmad eller madpakke. Derfor ville vi gerne servere morgenmad i 10-pausen, men vi havde ikke tid. Nu serverer 10 elever fra 7. klasse hver dag cornflakes, havregryn og mælk og rydder op igen. Og det, synes jeg, beviser, at vi har gjort noget godt, når 10 børn gider tage det hverv på sig. Vi har nogle børn, der vokser op til at tage ansvar og vise social bevidsthed.

Ingen børn bliver afvist

Kirsten Sørensen er mor til Emma, der går i 6. klasse på Årby Skole. Og til Frederik, der er rykket videre til 10. klasse i en anden skole. Emma har hele sin skoletid haft både lærere og pædagoger i undervisningen. Det har Frederik ikke, han blev udelukkende undervist af lærere.

- Emma har tæt kontakt med langt flere voksne på skolen, end Frederik havde, siger Kirsten Sørensen. Frederik har ikke haft den samme tætte oplevelse af helhedsskolen, hvor man hele vejen igennem bliver mødt af voksne, der kender børnene. Han kendte faktisk kun sine lærere. Emmas "mange voksne" tager ansvar hele dagen igennem, og hun kan gå til den af dem, hun har lyst til. Hun bliver aldrig afvist, men mødt af et helhedssyn.

- Lærere og pædagoger supplerer hinanden godt med deres forskellige kompetencer. Jeg oplever, at pædagogerne kigger meget på klassens sociale trivsel og stopper op, hvis der er brug for det. Hiver man gearkassen ud af det her, vil helhedssynet falde fra hinanden, og det ville gøre mig bekymret.

Vi kan mærke trygheden i rummet

Det er et velfungerende samarbejde mellem skole og SFOs fortjeneste, at verden bliver hel og sammenhængende for børnene i indskolingen. Og så er skolepædagogerne i øvrigt en forudsætning for den rummelige folkeskole. Det er klasse- lærer og skolepædagog i 1.b på Kirke Såby Skole enige om

Af Dorde Køhler, journalist
Foto: Tine Borring

For lærerne og pædagogerne i indskolingen på Kirke Såby Skole er skolemodenhed ikke ensbetydende med faglig dygtighed. Den er vigtig, javist. Men det er kun halvdelen. Den anden halvdel er det sociale: At vise omsorg, respekt og høflighed i omgangen med andre mennesker. Hele pakken

skal med, hvis verdensbilledet skal være helt og sammenhængende for børnene.

- Vi kan helt klart se resultaterne af det meget velfungerende samarbejde mellem lærere og pædagoger på børnene, siger klasselærer i 1.b, Kasper Christensen. Børns rammer er jo bundet op af de voksne, der omgiver dem. Og fordi skolepædagogen har været en fast del af

deres hverdag fra de var helt små, kan jeg tydeligt mærke den tryghed, der eksisterer i rummet i de timer, hvor skolepædagogen er her.

- Vi er et fælles hus, og vi har fælles børn, supplerer skolepædagog Lone Andreasen. Det betyder, at lærer og pædagog forpligter hinanden i et fælles samarbejde om optimalt at udnytte alle de ressourcer, vi hver især har i forbindelse med f.eks. projekter, emner, traditioner og lejroophold.

- Det kræver faktisk ret meget af begge parter, for et samarbejde er ikke bare noget,

man får. Det er noget, man deltag i og er en aktiv del af. Det kræver imødekommenhed, åbenhed, respekt for hinandens faglighed og forskellighed. Samtidig skal man kunne erkende, når en situation ikke lige er ens bord, og at det er den anden, der har kompetencen på et givet område. Og det tager lang tid at bygge sådan et samarbejde op.

Noget ganske særligt Kasper Christensen synes, det er noget ganske særligt at arbejde på den måde, fordi den røde tråd i børnenes dagligdag bliver synliggjort. Det er en nu seks år gammel tradition, at en og samme skolepædagog følger børnehaveklassen op gennem indskolingen. Han siger:

- Man kan virkelig mærke, at skolepædagogen kender børnene, når man som lærer kom-

mer ind og skal overtage en klasse. Det er skolepædagogen, der har forhåndskendskabet til børnenes faglige standpunkt, deres trivsel og deres sociale behov. Og det er en meget stor force, fordi man ikke skal starte fra 0.

- Hvad kan pædagogen yderligere tilføre undervisningen?
- Jamen helt klart den sociale dimension og det indblik, som jeg ikke altid har, fordi jeg er lærer og derfor primært har det faglige ansvar og overblik. Pædagogen tager fat på de sociale relationer, som jeg ikke altid ser. Hun oplever også børnene i SFO'en, hun kender dagens gang, hun har en forældrekontakt og formidler videre til mig, og derved bliver billedet helt. Havde vi ikke dette forløb, ville meget gå tabt. Vi sender fælles ugebrev til forældrene, så

også de mærker, at vi er en enhed. Vi har fælles forældresamtaler, og vi ved, at forældrene føler en tryghed ved, at vi både fagligt og socialt er rundt om hele barnet.

"Jeg kan godt lide de voksne, og jeg synes, de er gode til at lære os noget. Det er rigtig fint, at der er en pædagog i klassen, for så er der to voksne, og så kan man få hjælp noget hurtigere, hvis der er noget, man ikke lige kan finde ud af."

Jonas Ben Daniel, 6 år, 1.b

Klasselærer Kasper Christensen.

"Jeg er glad for at gå i skole og kan godt lide min klasse. Jeg synes, de voksne er rigtig gode, og det er på en måde godt, at der er to, fordi så kan de hjælpe os noget mere."

Nicoline Holm, 7 år, 1.b

11

Skolepædagog Lone Andreasen.

Rummelighed

Samarbejdet er også garanten for den rummelige folkeskole, mener Kasper Christensen: - Vi skal i dag og i fremtiden rumme en stadig bredere vifte af børn med særlige behov, og det kræver, at vi kan differentiere i rummet. Som det er nu, kan vi lægge vores individuelle kompetencer, hvor der i en

given situation er brug for dem. Mine hos de fagligt svage, pædagogens hos de stærke. Eller omvendt. Det er en kæmpe fordel.

Lone Andreasen: - Præcis på rummeligheden har vi som pædagoger mange ressourcer at tilbyde, og man kunne frygte, hvor de svageste børn var henne, hvis vi ikke havde det

Kirke Såby Skole har ca. 475 elever fra 0.-9. klasse. Samarbejdet mellem pædagoger og lærere stammer tilbage fra år 2000. I børnehaveklassen har pædagogen i dag 20 timer om ugen sammen med børnehaveklasselederen, i 1. og 2. klasse 5 timer.

her samarbejde. Jeg tror, mange ville blive tabt på gulvet. Det er ekstremt vigtigt, at netop de børn oplever en forenelighed mellem skole- og SFOverdenen og trygheden ved de samme voksne.

- Som jeg ser det, er pædagogerne i skolen med til at bygge bro mellem de verdener, børnene færdes i og skabe trykthed og helhed. I virkeligheden starter det allerede i børnehaven, som vi også har et tæt samarbejde med. Vi er de voksne, der kan gå til side med barnet, hjælpe og opmuntre, hvor der er behov og opbygge og udvide barnets sociale ballast. Jeg er sikker på, at vi fanger nogle små ting, som kunne risikere at udvikle sig til noget stort, i opløbet.

- Endelig er vores måde at se børnene på i den grad vigtig, når man skal helhedsvurdere et barn. Lærerne og vi har forskellige tilgange, og der er ingen af dem, der kan undværes. Men det kræver, at vi hele tiden er opmærksomme på, at vi er et team omkring klassen. Vi er ikke solo på banen.

Mister vi vores pædagoger har skolen et problem

Et tæt og ligeværdigt samarbejde mellem pædagoger og lærere har gjort det muligt for Ruds Vedby Skole at rumme alle skole-distriktets børn. Af 202 elever er ca. 40 AKT børn. Hertil kommer mange børn med store sociale problemer

Af Dorde Køhler, journalist
Foto: Tine Borring

På Ruds Vedby Skole er det en hjertesag at rumme alle børn. Og man tror på skoleleder Bodil Bøgebjerg, når hun læner sig ind over bordet, kigger dybt i øjnene og siger, at når man her på stedet mener, at folkeskolen er for folkets børn, så er det alle folkets børn, vi taler om.

- Det betyder inklusion frem for eksklusion, siger hun. Derfor er det vigtigt at fokusere på, at skolen er børneparat, før der tages stilling til, om børnene er skoleparate. Det er os, der bliver nødt til at møde børnene der, hvor de står. Vi tror på, at hvis børn skal have noget ud af deres liv, skal vi hjælpe dem til en god selvopfattelse, en tro på at de kan noget, og at det er vigtigt, de er her. Ellers kan vi ikke lære dem noget som helst.

At Ruds Vedby Skole i dag med succes rummer 40 AKT (adfærd, kontakt, trivsel) børn, herunder børn med DAMP, Asperger, Tourette samt et betragteligt antal børn med store sociale problemer skyldes en dispensation til forsøg med skolestart fra 2002. Klassebegrebet i indskoling blev opløst, og det samme blev den traditionelle skelnen mellem skolens lærere og SFO'ens pædagoger. De blev én ligeværdig gruppe, nemlig "de voksne", og i dag underviser pædagogerne på lige fod med lærerne 15 af de 30 timer om ugen. Klassebegrebet er erstattet af opdeling på faglige niveauer i dansk og matematik, løbende godkendte tests, så børnene rykker op, når de er parate. Dertil kom i 2005 en rullende skolestart, som betyder, at børnene begynder skolen, når de er klar og ikke nødvendigvis, når skoleåret starter.

Skrækscenariet

For både Bodil Bøgebjerg, SFO leder Bitte Larsen og skolebestyrelsesformand Søren Sørensen er skrækscenariet at blive tvunget tilbage fra leg og læring til indlæring:

Skoleleder Bodil Bøgebjerg, skolebestyrelsesformand Søren Sørensen og SFO leder Bitte Larsen

Det rykker

Ifølge de seneste standardiserede landslæseprøver har Ruds Vedby Skole forbedret standpunktet markant.

Skoleleder Bodil Bøgebjerg: - Det er ikke de stærkeste kunder, vi har i butikken her, så skolen har altid ligget lidt dårligt i forhold til gennemsnittet.

Men vi har lige haft den glæde, at vi i 1. klasse når op på 65,3% sikre og hurtige læsere, hvor landsgennemsnittet ligger mellem 55%. Så vi kan godt se resultater. Vi får nogle af de børn med, som tidligere var betragteligt længere om at tilegne sig læsningens mysterier.

mærke er en styrke også i læringsprocessen.

- Uden pædagogerne – og jeg tør næsten ikke tænke på det, siger Bodil Bøgebjerg – ville vi stå med mindst 40 børn med store sociale vanskeligheder, som lærerne ikke kan rumme.

Uden pædagogernes kompetencer vil alternativet være 40 AKT (adfærd, kontakt, trivsel) pladser til 140.000 kr. stykket. Desuden har vi med den rullende skolestart fået dæmmet op for tendensen til, at børn bliver ældre og ældre, før de starter i skole. Nu kommer de i skole, når de er parate, og det har lettet trykket på børnehaverne.

Et paradoks

En af grundholdningerne på Ruds Vedby Skole er, at fritidspædagogik og undervisningspædagogik ikke er et enten/eller men et både/og.

Bodil Bøgebjerg: - Børn er ikke sådan indrettede, at de er fantastisk gode til at blive udsat for fritidspædagogik, når de er i dagpleje, børnehave eller SFO, men endelig ikke kan tale det i skoletiden. Det er den samme hjerne, de har med hele dagen, og jeg ved ikke, hvorfor man tror, at den hjerne reagerer anderledes de seks timer i skolen. Skal vi have med børn at gøre, skal vi forstå, hvad det er for nogle små mennesker – uanset om de er i skole eller SFO. Og hvis skolen vil gøre sig til talsmand for, at det er her, børnene lærer, bliver det

først morsomt. For vi ved jo, at børn lærer mere, inden de fylder to år, end de lærer resten af livet. De lærer utroligt meget af leg, og netop det felt styrker pædagogerne. Det er ikke påkrævet, at der står en lærer og underviser. Han rammer måske 10%. Jamen, bogen er da et vidunderligt medie. Det er bare ikke nok.

- Vi skal beskæftige os med børnenes forskellige læringsstile og finde ud af, hvordan det her lille barn lærer bedst. Det er vigtigt, at barnet lærer at læse, skrive og regne, men hvordan de lærer det, og om det er af pædagogen eller læreren er bedøvende ligegyldigt. Målet helliger midlet.

Bitte Larsen: - Det gælder om hele tiden at finde en passende udfordring, hvor børnene skal anstrenge sig for at komme videre, men hvor de også føler, at de magter det. Vi skal undervise, så alle bliver tilgodeset.

Lærerværelset afskaffet

Selv lærerværelset er afskaffet. Nu hedder det personalestuen, for der ER intet skel mellem lærere og pædagoger, pointerer Bodil Bøgebjerg igen.

- Det kan lige så godt være pædagogen som læreren, der står med ansvaret for undervisningen, hvis det er mest praktisk. Men i princippet laver de alt i fællesskab. Var der noget galt, ville det være læreren, jeg var nødt til at spanke, fordi det pr. definition er ham eller hende, der får løn for at påtage sig ansvar for fælles mål.

Svært at få armene ned

For skolebestyrelsen og forældrene til børn på Ruds Vedby Skole er lærere og pædagoger én stab. I daglig tale hedder de alle sammen bare "lærerne", og ingen tænker længere over, at de to grupper har forskellige uddannelsesmæssige baggrunde og kompetencer.

Skolebestyrelsesformand Søren Sørensen har, som han selv siger det, har svært ved at få armene ned. - At inddrage den pædagogiske indsigt i undervisningen har skabt langt større rummelighed på skolen. Lærer- og pædagog-uddannelsen har forskellige vinkler, og det har man her fået til at spille flot sammen.

- Ingen skelner, heller ikke børnene. Lille Brian ved måske ikke en gang, at nogle af hans lærere er pædagoger. Det eneste, der betyder noget, er, at der for Brian er mere hjælp at hente. For hjemmene er det af stor betydning, at personalet når hele vejen rundt om barnet og har omsorgsvinklen med. Det er de meldinger vi får, når vi taler med forældre i indskolingen.

- Børnene skelner heller ikke. De ved dårligt nok, hvem der er hvad. De skelner kun mellem gode og dårlige voksne. Mellem dem, der kigger dem i øjnene og lytter og dem, der ikke gør.

- Men lærere og pædagoger lærer ufatteligt meget af hinanden. F.eks. har pædagogerne måttet lære, at skriftlighed, struktur og planlægning er vigtigt. At det er fint at følge, hvad børnene har lyst til, bare vi sørger for, at de har lyst til

præcis det, vi har forberedt. Er vi i gang med emnet Knopskydning på danske frugttræer, nytter det ikke, at de hellere vil arbejde med bryggerhesten, for det har vi ikke materialer til. Det er ikke som i SFO'en, hvor man finder på noget andet, hvis børnene ikke gider det med perler. Til gengæld har vi af pædagogerne lært at lytte til, hvad det egentlig er for svar, vi får, når vi står og siger nogle ting. Og at se barnet som et helt lille menneske.

En udvidet skoledag for de mindste børn og en enorm ekspansion af skolefritidsordninger har sat fokus på samarbejdet mellem lærere og pædagoger. Et samarbejde der nødvendigvis skal udvikles over de næste mange år.

Nedenfor er oplistet nogle relevante hjemmesider, der beskriver indskoling og pædagoglærersamarbejdet:

BUPL's hjemmeside	www.bupl.dk
Danmarks Pædagogiske Universitet	www.dpu.dk
Undervisningsministeriet	www.uvm.dk
Danmarks Lærerforening	www.dlf.dk
Forældreorganisationen Skole og Samfund	www.skole-samfund.dk

BUPL Midtsjælland